

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษานโยบายและการจัดทำบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะบรรณานุกรมของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยในด้านประเภทของบรรณานุกรม ปริมาณของบรรณานุกรม รายการโยงการจัดเรียงบรรณานุกรม และภาษาที่ใช้ในการทำบรรณานุกรม
3. เพื่อศึกษาวิธีการจัดทำบรรณานุกรม ปัญหาในการจัดทำบรรณานุกรม และสาเหตุของการไม่ทำบรรณานุกรมของผู้เขียน

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานไว้ 4 ประการ คือ

1. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายจัดทำบรรณานุกรมหนังสือวิชาการ
2. หนังสือที่มีบรรณานุกรม เป็นหนังสือในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์
3. บรรณานุกรมที่ปรากฏในหนังสือวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นบรรณานุกรมรวม และส่วนใหญ่ใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นรายการบรรณานุกรม
4. ปัญหาในการทำบรรณานุกรม คือ ไม่ทราบวิธีการจัดทำบรรณานุกรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ผู้อำนวยการและ/หรือผู้จัดการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย 4 แห่ง จำนวน 4 คน ได้แก่ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2. ผู้เขียนหนังสือวิชาการที่มีการทำดรรชนีทั้งหมด 110 รายการ
จำนวน 97 คน
3. หนังสือวิชาการที่มีการทำดรรชนีของสำนักพิมพ์ทั้ง 4 แห่ง ซึ่งจัด
พิมพ์ตั้งแต่ปีที่เริ่มก่อตั้งมาจนถึงพ.ศ. 2536 ทั้งหมด จำนวน 110 รายการ
4. ผู้เขียนหนังสือวิชาการที่ไม่มีการทำดรรชนี จำนวน 229 คน ซึ่ง
คัดเลือกมาจากหนังสือวิชาการที่ไม่มีการทำดรรชนีทั้งหมด 2,291 รายการ
โดยคัดเลือกในแต่ละสาขาวิชามาร้อยละ 10

วิธีวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้เครื่องมือในการดำเนิน
การวิจัย ดังนี้คือ

1. แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและ/หรือผู้จัดการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
4 แห่ง
2. แบบสอบถาม 2 ชุด ชุดที่ 1 ส่งถึงผู้เขียนที่ทำดรรชนีทั้งหมด 110
รายการ จำนวน 97 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 67 ชุด คิดเป็นร้อยละ
69.07 ชุดที่ 2 ส่งถึงผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนี จำนวน 229 คน ได้รับแบบสอบถาม
กลับคืน 151 ชุด คิดเป็นร้อยละ 65.94
3. แบบวิเคราะห์ดรรชนี จำนวน 110 ชุด สำหรับวิเคราะห์หนังสือที่
มีดรรชนีทั้งหมด จำนวน 110 รายการ

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบวิเคราะห์ลักษณะ
ดรรชนีสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้คือ

1. นโยบายและการจัดทำดรรชนีหนังสือของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจำนวน 3 ใน 4 แห่ง ได้แก่ สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ไม่มีนโยบายการจัดทำดรรชนีหนังสือ มีเพียง
แห่งเดียวคือ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีนโยบายในการจัดทำดรรชนี
หนังสือ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายจัดทำดรรชนีหนังสือวิชาการ

สาเหตุที่สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายการจัดทำดรรชนีหนังสือ
วิชาการ เนื่องจากสำนักพิมพ์บางแห่งคาดว่าทั้งผู้เขียนและผู้อ่านหนังสือส่วนใหญ่

ยังไม่เห็นประโยชน์ของดรรชนี (ทวิเกียรติ มินะกนิษฐ์, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2538) ในขณะที่สำนักพิมพ์บางแห่งให้เหตุผลว่ามหาวิทยาลัย ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ Thronton (1978) ที่พบว่า สาเหตุที่สำนักพิมพ์บางแห่งไม่ค่อยส่งเสริมให้มีการทำดรรชนีเนื่องจากกระบวนการในการทำดรรชนี ทำให้สำนักพิมพ์ต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับมากขึ้น

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อดรรชนีหนังสือมากนัก ดังจะเห็นได้ว่าสำนักพิมพ์เพียง 1 ใน 4 แห่ง คือ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เท่านั้น ที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการทำดรรชนีหนังสือ ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยของ Andrew (1989) ที่พบว่าสำนักพิมพ์ Basil Blackwell ในประเทศอังกฤษได้กำหนดนโยบายในการทำดรรชนี โดยระบุให้ผู้เขียนจัดทำดรรชนีมาพร้อมกับต้นฉบับหนังสือ หรือมีเช่นนั้นทางสำนักพิมพ์จะคิดค่าใช้จ่ายในการจัดทำดรรชนีให้หนังสือเล่มนั้น ทำให้ผู้เขียนหนังสือของสำนักพิมพ์แห่งนี้จำนวนร้อยละ 75 นิยมจัดเตรียมดรรชนีด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายในการทำดรรชนีหนังสือของสำนักพิมพ์มีผลทำให้หนังสือส่วนใหญ่มีการทำดรรชนีดังปรากฏในตารางที่ 27 ของการวิจัยครั้งนี้พบว่า สาเหตุที่ผู้เขียนส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 66.23 ไม่ทำดรรชนีหนังสือเพราะสำนักพิมพ์ไม่ได้ระบุให้ทำดรรชนี ดังนั้นแนวทางที่น่าจะนำไปปฏิบัติคือ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยควรมีการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายในการทำดรรชนีหนังสือวิชาการของสำนักพิมพ์ เพื่อให้การผลิตหนังสือวิชาการในระดับอุดมศึกษามีมาตรฐานยิ่งขึ้น

ด้านการจัดทำดรรชนี สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ระบุว่า ผู้รับผิดชอบในการทำดรรชนีควรเป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนั้น สำนักพิมพ์มีหน้าที่เพียงเป็นผู้จัดพิมพ์ให้ตามที่ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับมา มีเพียงแห่งเดียว คือสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ระบุว่ายินดีให้คำแนะนำในการทำดรรชนีและช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการทำดรรชนีของผู้เขียน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Liddy, Bishop, and Settel (1991) ที่พบว่า สำนักพิมพ์จำนวนร้อยละ 38 มีส่วนร่วมกับผู้เขียนในการทำดรรชนี และสำนักพิมพ์ร้อยละ 76 มีคู่มือหรือแนวทางในการทำดรรชนีให้แก่ผู้เขียน ในขณะที่งานวิจัยครั้งนี้พบว่าสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ไม่มีคู่มือหรือแนวทางในการทำดรรชนีให้แก่ผู้เขียนซึ่งเป็นข้อที่สำนักพิมพ์ควรพิจารณานำไปปฏิบัติ เพื่อให้มีคู่มือที่เป็นมาตรฐานแก่ผู้เขียนในการทำดรรชนีหนังสือต่อไป

2. วิเคราะห์ลักษณะดรรชนีของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

หนังสือที่มีการทำดรรชนีทั้งหมดจำนวน 110 รายการ พบว่าเป็นหนังสือในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด จำนวนร้อยละ 76.40 รองลงมาได้แก่หนังสือในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชามนุษยศาสตร์ จำนวนร้อยละ 12.70 และ 10.90 ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยข้อ 2 ที่ว่า หนังสือที่มีดรรชนีเป็นหนังสือในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์

นอกจากนี้ยังพบว่าประเภทของดรรชนีที่จัดทำในหนังสือสาขาวิชานี้เป็นดรรชนีรวมมากที่สุดจำนวนร้อยละ 97.62 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยข้อ 3 ที่ว่า ดรรชนีที่ปรากฏในหนังสือวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นดรรชนีรวม

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้เขียนหนังสือวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 81.82 ทำดรรชนีโดยศึกษาแนวทางจากตัวอย่างดรรชนีหนังสือเล่มอื่น ดังนั้นลักษณะของดรรชนีในสาขาวิชานี้จึงเป็นไปในแนวเดียวกัน

ในด้านปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนี ผลจากการสำรวจพบว่าหนังสือในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีไม่แตกต่างกันนัก คือ ร้อยละ 3.45 และ 3.44 ตามลำดับ ส่วนสาขาวิชามนุษยศาสตร์มีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีน้อยที่สุดคือร้อยละ 2.77 ในขณะที่งานวิจัยของ Bishop, Liddy, and Settel (1991) พบว่า สาขาวิชามนุษยศาสตร์มีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีสูงสุดร้อยละ 4 และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีต่ำสุดร้อยละ 2.90 ส่วน Diodato (1991) พบว่า สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีสูงสุดร้อยละ 3.15 และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีต่ำสุดร้อยละ 2.75

ในด้านรายการโยงพบว่า ดรรชนีหนังสือส่วนมาก 97 รายการ (ร้อยละ 88.20) ไม่มีรายการโยง มีดรรชนีหนังสือจำนวนเพียง 13 รายการ (ร้อยละ 11.80) ที่มีการใช้รายการโยง โดยเป็นหนังสือในสาขาวิชา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนสูงสุด 9 รายการ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Bishop, Liddy, and Settel (1991) และ Gratch, Settel, and Atherton (1987) ที่พบว่ามีการชนหนังสือที่ใช้รายการโยงถึงร้อยละ 80 และร้อยละ 59 ตามลำดับ

สาเหตุที่ดรชนนี้ในหนังสือวิชาการภาษาไทยไม่มีรายการโยงอาจเป็นเพราะ ผู้จัดทำดรชนนี้ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของรายการโยงประกอบกับไม่มีคำแนะนำหรือแนวทางในการทำดรชนนี้จากสำนักพิมพ์

ในด้านการจัดเรียงดรชนนี้พบว่า หนังสือส่วนใหญ่จำนวน 108 รายการ (ร้อยละ 98.18) ใช้วิธีเรียงอักษรต่ออักษร ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Bishop, Liddy, and Settel (1991) ที่พบว่า ดรชนนี้หนังสือ ร้อยละ 90 ใช้วิธีเรียงอักษรต่ออักษร ในขณะที่งานวิจัยของ Diodato, and Gandt (1991) พบว่า ดรชนนี้หนังสือร้อยละ 51 ใช้วิธีเรียงคำต่อคำ ที่เหลืออีกร้อยละ 49 ใช้วิธีเรียงอักษรต่ออักษรและงานวิจัยของ Diodato (1994) พบว่า ผู้ใช้ที่เป็นบรรณารักษ์ ร้อยละ 90 และอาจารย์ร้อยละ 68 ชอบการเรียงแบบคำต่อคำ

ด้านการลงรายการศัพท์ดรชนนี้พบว่า มีการใช้หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องรองมากที่สุดร้อยละ 66.40 และใช้หัวเรื่องใหญ่อย่างเดี๋ยวย้อยละ 33.60 โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 95.89 ใช้วิธีเรียงหัวเรื่องรองโดยขึ้นบรรทัดใหม่แต่ละคำที่เหลือเพียงร้อยละ 4.11 ใช้วิธีเรียงหัวเรื่องรองต่อเนื่องในบรรทัดเดียวกับศัพท์ดรชนนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liddy (1990) Bishop, Liddy, and Settel (1991) และ Diodato (1991) ที่พบว่า ดรชนนี้หนังสือส่วนใหญ่ใช้วิธีเรียงหัวเรื่องรองโดยขึ้นบรรทัดใหม่แต่ละคำในอัตราร้อยละ 54 เท่ากัน และในงานวิจัยของ Diodato, and Gandt (1991) พบว่า ใช้ทั้ง 2 วิธีในอัตราร้อยละ 50 เท่ากัน

ด้านการระบุเลขหน้าของศัพท์ดรชนนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีระบุเลขหน้าโดยเว้นระยะให้เลขหน้าอยู่ในแนวเดียวกันมากที่สุดร้อยละ 58.20 ที่เหลืออีกร้อยละ 41.80 ใช้วิธีระบุเลขหน้าต่อจากศัพท์ดรชนนี้

ด้านการวางรูปหน้าของดรชนนี้พบว่า ส่วนใหญ่ใช้การวางรูปหน้าแบบ 2 คอลัมน์มากที่สุดร้อยละ 65.50 รองลงมาคือ ใช้การวางรูปหน้าแบบ 1 คอลัมน์ และ 3 คอลัมน์ จำนวนร้อยละ 31.80 และร้อยละ 2.70 ตามลำดับ

ด้านการจัดเรียงดรชนนี้ตามกลุ่มพยัญชนะ พบว่า ดรชนนี้ส่วนใหญ่มี

ตัวอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะเป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 58.20 และไม่มีตัวอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะร้อยละ 41.80

ด้านภาษาที่ใช้เป็นศัพท์ดรรชนี พบว่าส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอย่างเดียวเป็นจำนวนสูงสุดร้อยละ 35.50 รองลงมาใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยจัดเรียงรวมกันร้อยละ 29.10 และใช้ภาษาอังกฤษอย่างเดียวน้อยที่สุดร้อยละ 14.50

เมื่อพิจารณาลักษณะของดรรชนีหนังสือในแต่ละสาขาวิชา สรุปได้ดังนี้คือ

1. หนังสือในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ จำนวน 12 รายการ ทำดรรชนีรวมและดรรชนีแยกประเภทในอัตราร้อยละ 50.00 เท่ากัน จำนวนหน้าของหนังสือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 374.17 หน้า ปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีคิดเป็นร้อยละ 2.77 ส่วนใหญ่ไม่มีรายการโยง มีเพียงร้อยละ 16.67 เท่านั้นที่มีรายการโยงการเรียงใช้วิธีเรียงตามลำดับอักษรต่ออักษร การใช้ศัพท์ดรรชนีใช้หัวเรื่องใหญ่อย่างเดียวและใช้หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องรองในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 50.00 และใช้วิธีเรียงหัวเรื่องรองโดยชั้นบรรทัดใหม่เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.33) การวางรูปแบบใช้แบบ 2 คอลัมน์ ร้อยละ 66.70 ส่วนใหญ่ไม่มีอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะร้อยละ 66.70 และใช้ภาษาไทยอย่างเดียวเป็นศัพท์ดรรชนีร้อยละ 64.30

2. หนังสือในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 14 รายการ ทำดรรชนีรวมเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 85.71 จำนวนหน้าของหนังสือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 257.36 หน้า ปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีคิดเป็นร้อยละ 3.45 ส่วนใหญ่ไม่มีรายการโยงมีเพียงร้อยละ 14.29 เท่านั้นที่มีรายการโยง การเรียงใช้วิธีเรียงตามลำดับอักษรต่ออักษร การใช้ศัพท์ดรรชนีใช้หัวเรื่องใหญ่อย่างเดียวและใช้หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องรองในอัตราเท่ากันร้อยละ 50.00 และใช้วิธีเรียงหัวเรื่องโดยชั้นบรรทัดใหม่ถึงร้อยละ 100.00 การวางรูปแบบใช้แบบ 1 คอลัมน์ ร้อยละ 71.43 ส่วนใหญ่ไม่มีอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะร้อยละ 57.10 และใช้ภาษาไทยอย่างเดียวเป็นศัพท์ดรรชนีร้อยละ 50.00

3. หนังสือในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 84 รายการ ทำดรรชนีรวมเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 97.62 จำนวนหน้าของหนังสือโดยเฉลี่ยเท่ากับ 363.87 หน้า ปริมาณจำนวนหน้าของดรรชนีคิดเป็นร้อยละ 3.44

ส่วนใหญ่ไม่มีรายการโยง มีเพียงร้อยละ 10.71 เท่านั้นที่มีรายการโยง การเรียงใช้วิธีเรียงตามลำดับอักษรต่ออักษร การใช้ศัพท์ดรรชนีใช้หัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องรองเป็นส่วนมาก ร้อยละ 71.43 และวิธีเรียงหัวเรื่องรองโดยชั้นบรรทัดใหม่ถึงร้อยละ 96.67 การวางรูปหน้าใช้แบบ 2 คอลัมน์ ร้อยละ 72.60 ส่วนใหญ่มีอักษรกำกับกลุ่มพยัญชนะร้อยละ 64.30 และใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยจัดเรียงรวมกันเป็นศัพท์ดรรชนีร้อยละ 32.10

3. การจัดทำดรรชนี ปัญหาในการจัดทำดรรชนีและสาเหตุของการไม่จัดทำดรรชนีของผู้เขียน

ผลจากการสำรวจผู้เขียนที่ทำดรรชนีหนังสือจำนวน 67 คน พบว่าผู้เขียนส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 88.06 ทำดรรชนีด้วยตนเอง โดยร้อยละ 76.12 ใช้วิธีศึกษาแนวทางจากตัวอย่างดรรชนีหนังสือเล่มอื่น ผู้เขียนส่วนใหญ่ร้อยละ 85.07 มีวัตถุประสงค์ในการทำดรรชนีเพื่อช่วยผู้อ่านในการค้นเรื่องราวที่ต้องการ ในด้านการเลือกใช้คำศัพท์ดรรชนีส่วนใหญ่ร้อยละ 76.12 ใช้คำสำคัญ (Keyword) หรือวลีที่ปรากฏตามเนื้อหาในหนังสือ ส่วนปัญหาในการทำดรรชนีพบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับมากขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 55.93 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อ 4 ที่ว่า ปัญหาในการทำดรรชนีคือ ไม่ทราบวิธีการจัดทำดรรชนี

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับบทบาทของสำนักพิมพ์ในการทำดรรชนีหนังสือส่วนใหญ่ร้อยละ 50.75 เห็นว่า ควรจัดทำหลักเกณฑ์/คำแนะนำหรือแนวทางในการทำดรรชนีหนังสือและผู้ควรรับผิดชอบในการทำดรรชนีหนังสือส่วนใหญ่ร้อยละ 77.61 เห็นว่าควรเป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนั้น

ในจำนวนผู้เขียน 8 คน ที่มอบหมายให้ผู้อื่นทำดรรชนีให้มีผู้เขียนจำนวน 5 คนให้เหตุผลว่าเนื่องจากไม่มีเวลา ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ ไม่ทราบวิธีการทำดรรชนี 1 คน มีการแบ่งหน้าที่ในการจัดทำ 1 คน และมีผู้เขียนหลายคน 1 คน

ผลจากการสำรวจผู้เขียนที่ไม่ทำดรรชนีจำนวน 151 คน พบว่ามีสาเหตุคือ สำนักพิมพ์ไม่ได้ระบุให้ทำดรรชนี ร้อยละ 66.23 สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมต้นฉบับมากขึ้น ร้อยละ 41.06 ไม่มีผู้จัดทำดรรชนีให้ ร้อยละ 35.10 อื่น ๆ (ได้แก่ ไม่มีเวลา ความเป็น ไม่มีความจำเป็น ไม่มีเวลา ทำให้หนังสือมีราคาสูงขึ้น การใช้ศัพท์ทางวิชาการยังไม่เป็นมาตรฐาน มีผู้เขียนร่วมกันหลายคน และ

ไม่ทราบว่าควรทำดรรชนีประเภทใด) ร้อยละ 20.53 ไม่มีคำแนะนำในการทำดรรชนี ร้อยละ 17.88 และไม่ทราบวิธีทำดรรชนีร้อยละ 16.56

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ แสดงให้เห็นว่าปัญหาในการทำดรรชนีไม่ได้มีสาเหตุจากการไม่ทราบวิธีทำดรรชนี ดังที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ในข้อ 4 แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนที่ไม่ทราบวิธีการทำดรรชนีร้อยละ 16.56 และผู้เขียนอีกจำนวนร้อยละ 20.53 ยังประสบปัญหาไม่มีคำแนะนำในการทำดรรชนี และผู้เขียนอีกร้อยละ 41.06 ประสบปัญหาไม่มีผู้ทำดรรชนีให้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สำนักพิมพ์ควรจัดทำคู่มือแนะนำวิธีการทำดรรชนีหรือจัดเตรียมผู้ทำดรรชนีให้ด้วย

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ควรรับผิดชอบในการทำดรรชนี ผู้เขียนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ควรเป็นผู้เขียนหนังสือเล่มนั้นร้อยละ 36.42 ซึ่งไม่ แตกต่างจากอันดับรองลงมาได้แก่ สำนักพิมพ์ร้อยละ 35.76 ส่วนความเห็นที่เหลืออีกร้อยละ 27.82 คือ อื่น ๆ ได้แก่ ผู้เขียนร่วมกับสำนักพิมพ์ ผู้เขียนร่วมกับบรรณาธิการหรือผู้เขียนร่วม ผู้เขียนร่วมกับผู้ที่มีความรู้ในการทำดรรชนีหรือผู้อื่นที่ผู้เขียนจ้าง สำนักพิมพ์ร่วมกับบรรณาธิการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะ บรรณาธิการ บรรณาธิกร์ และไม่ทราบว่าควรเป็นผูใด

ปัญหาของการทำและไม่ทำดรรชนีมีสาเหตุมาจากสำนักพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นถ้าสำนักพิมพ์จัดให้มีนโยบายการทำดรรชนี สนับสนุนและมีส่วนร่วมกับผู้เขียนในการทำดรรชนี จัดทำคู่มือที่เป็นมาตรฐานในการทำดรรชนี เพื่อให้ผู้เขียนยึดถือเป็นแนวทางเดียวกัน ปัญหาการขาดแคลนดรรชนีหนังสือคงลดน้อยลง วงการหนังสือในประเทศก็จะมีมาตรฐานสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

1.1 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้หนังสือวิชาการมีดรรชนีท้ายเล่มและควรมีนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรในการทำดรรชนีหนังสือวิชาการ โดยกำหนดรูปแบบการพิมพ์หนังสือวิชาการและการจัดทำดรรชนี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เขียนเห็นความสำคัญของดรรชนี และเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าถึงเนื้อหาในหนังสือได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทำให้หนังสือมีมาตรฐานสูงขึ้น

1.2 จัดให้มีคู่มือ คำแนะนำ หรือแนวทางในการทำดรรชนีหนังสือให้แก่ผู้เขียน โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทำดรรชนี การเลือกใช้ศัพท์ วิธีเรียงลำดับอักษร รายการโยง ปริมาณ และการวางรูปแบบดรรชนี

1.3 จัดเตรียมบุคลากรในการทำดรรชนีหนังสือวิชาการ ซึ่งอาจเป็นบุคลากรของสำนักพิมพ์หรืออาสาสมัครจากภายนอก

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้เขียนหนังสือวิชาการ

ผู้เขียนหนังสือวิชาการควรให้ความสำคัญต่อการทำดรรชนีหนังสือ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานของหนังสือให้สูงขึ้น ยังทำให้ผู้อ่านได้รับความสะดวกในการค้นหาเรื่องราวที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น สิ่งที่คุณเขียนควรคำนึงถึงคือ การทำดรรชนีทำให้ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมต้นฉบับมากขึ้น จึงควรวางแผนและจัดแบ่งเวลาในส่วนนี้ นอกจากนี้ยังควรศึกษาวิธีการทำดรรชนีจากดรรชนีหนังสืออื่น ๆ หรือคู่มือในการทำดรรชนีเป็นแนวทางในการทำดรรชนีและอาจทำความรู้จักกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยในการทำดรรชนีเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการทำดรรชนียิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ

3.1 โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของสถาบันต่าง ๆ หอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ ควรร่วมมือกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานของดรรชนีหนังสือ เพื่อให้ผู้เขียนและผู้ผลิตหนังสือยึดถือเป็นแนวทางเดียวกัน

3.2 โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควรจัดการอบรม หรือการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องการทำดรรชนีอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทำดรรชนีให้แก่ผู้เขียนและผู้ผลิตหนังสือ โดยการจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ในรูปแบบความวารสาร และหนังสือตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการทำดรรชนีออกเผยแพร่

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

งานวิจัยต่อไปในอนาคตเกี่ยวกับการทำดรชนีควรรศึกษาในหัวข้อต่อไป

นี้ คือ

1. ศึกษาการจัดทำดรชนีของหนังสือวิชาการที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์

เอกชน

2. ศึกษาการใช้และความต้องการของผู้อ่านหนังสือวิชาการที่มีดรชนี

3. ประเมินคุณภาพดรชนีของหนังสือวิชาการที่มีการจัดทำอยู่ในปัจจุบัน

4. ศึกษาวิธีการจัดทำดรชนีหนังสือด้วยคอมพิวเตอร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย